

Interreg

Współfinansowany przez
UNIĘ EUROPEJSKĄ

Litwa – Polska

Raport z konsultacji publicznych i międzyresortowych
projektu Programu współpracy transgranicznej Interreg
Litwa-Polska 2021-2027

Termin przeprowadzonych konsultacji:
20 grudnia 2021 – 19 stycznia 2022 roku

Warszawa, marzec 2022 r.

Spis treści

Spis treści	2
1. Informacje ogólne na temat konsultacji.....	3
1.1 Podstawy prawne	3
1.2 Forma i zasady konsultacji.....	4
1.3 Cel i zakres projektu Programu przedstawionego do konsultacji publicznych	5
2. Przebieg i wynik konsultacji.....	6
2.1 Konsultacje publiczne i uzgadnianie projektu Programu z członkami Rady Ministrów RP oraz opiniowanie przez odpowiednie organy administracji.....	6
2.2 Inne formy konsultacji.....	8
2.3 Kryteria rozpatrywania uwag i podsumowanie konsultacji publicznych.....	8
3. Kierunek zmian projektu Programu	9
4. Załączniki	10
Załącznik nr 1 - Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z podjętym rozstrzygnięciem i jego uzasadnieniem.....	11
Załącznik nr 2 - Zestawienie podmiotów do których skierowano projekt Programu w ramach konsultacji publicznych.....	30

1. Informacje ogólne na temat konsultacji

1.1 Podstawy prawne

Zgodnie z art. 8 rozporządzenia Unii Europejskiej (UE) nr 2021/1060 z 24 czerwca 2021 r.¹ (rozporządzenie ogólne) w zakresie wykorzystania funduszy UE państwa członkowskie są zobligowane do partnerstwa z:

- a) władzami regionalnymi, lokalnymi i miejskimi oraz innymi instytucjami publicznymi;
- b) partnerami gospodarczymi i społecznymi;
- c) właściwymi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, takimi jak:
partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji;
- d) w stosownych przypadkach – organizacjami badawczymi i uniwersytetami.

Ponadto, zgodnie z polskim prawem, projekt Programu współpracy transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027 (Program) skierowano do konsultacji publicznych, uzgodnień i opiniowania.

Podstawy prawne konsultacji publicznych, uzgodnień i opiniowania:

- Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity Dz.U. 2021 poz. 1057) oraz
- Wytyczne w zakresie prowadzenia konsultacji publicznych zgodnie z § 35 ust. 1, § 36 ust. 1 i § 38 ust. 1 oraz ust. 2 uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów.

¹ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

1.2 Forma i zasady konsultacji

Konsultacje składały się z:

- konsultacji publicznych, w trakcie których społeczeństwo, przedstawiciele różnych organizacji, w tym Rada Działalności Pożytku Publicznego mogli zgłaszać uwagi do projektu Programu,
- uzgodnień z Radą Ministrów RP,
- opiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST), Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), Komitet ds. Umowy Partnerstwa,

Przyjęto następującą formę zapewnienia zasady partnerstwa konsultacji publicznych projektu Programu:

- minimum 30-dniowy czas trwania konsultacji publicznych;
- podanie do publicznej wiadomości informacji o przebiegu konsultacji publicznych;
- zgłaszanie uwag za pośrednictwem elektronicznego formularza dostępnego na stronie Programu www.lietuva-polska.eu oraz bezpośrednio podczas spotkań konsultacyjnych:
 - 12 stycznia 2022 r. zorganizowanego w Białymstoku przez Województwa Podlaskie
 - 13 stycznia 2022 r. zorganizowanego przez Wspólny Sekretariat Programu w Wilnie
 - 14 stycznia 2022 r. zorganizowanego w Olsztynie przez Województwo Warmińsko-Mazurskie.

Konsultacje publiczne projektu Programu trwały 30 dni, tj. **od 20 grudnia 2021 do 19 stycznia 2022 r.** i przebiegały z poszanowaniem Siedmiu Zasad Konsultacji².

Jednocześnie zgodnie z decyzją Instytucji Zarządzającej Programem odstąpiono od przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) poddając konsultacjom społecznym dokument „Ocena wpływu na środowisko Programu Interreg

² Rekomendowane w dokumencie „Lepsze regulacje 2015”

Litwa-Polska 2021-2027” (tzw. raport screeningowy). Konsultacje raportu screeningowego trwały od 9 lutego do 10 marca 2022 r.

Informację o konsultacjach publicznych wraz z zaproszeniem do uczestnictwa rozpowszechniono poprzez ogłoszenia na stronach internetowych:

- Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR):
<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/konsultacje-publiczne-projektu-programu-interreg-litwa-polska-2021-2027>
- Funduszy Europejskich/Europejska Współpraca Terytorialna:
<https://www.ewt.gov.pl/strony/o-programach/programy-interreg-2021-2027/konsultacje-programow/program-interreg-polska-litwa-2021-2027/>
- Programu Interreg Litwa-Polska 2014-2020:
https://lietuva-polska.eu/pl/aktualno_cj/konsultacje_publiczne_programu_the_interreg_vi_a_litwa_polska_2021_2027_2.html

Dodatkowo, informację o rozpoczęciu konsultacji publicznych wysłano do ponad 30 podmiotów w Polsce. Szczegółowa lista organizacji jest dostępna w załączniku nr 2. Za organizację konsultacji publicznych na Litwie był odpowiedzialny Wspólny Sekretariat Programu oraz Instytucja Zarządzająca, zgodnie z prawodawstwem krajowym.

1.3 Cel i zakres projektu Programu przedstawionego do konsultacji publicznych

Konsultacje publiczne projektu Programu miały na celu zebranie i ocenienie opinii oraz uwag dotyczących projektu Programu. W konsultacjach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani przyszłą współpracą transgraniczną na obszarze pogranicza litewsko-polskiego, w tym:

- beneficjenci dotychczasowych edycji programu Interreg Litwa-Polska oraz potencjalni beneficjenci,
- przedstawiciele władz państwowych i samorządów terytorialnych oraz ich jednostek,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,

- przedstawiciele uczelni wyższych i szkół, jednostek badawczo-rozwojowych,
- przedsiębiorcy,
- przedstawiciele euroregionów i europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej,
- przedstawiciele kościołów i związków wyznaniowych, a także
- osoby fizyczne.

Projekt Programu poddano konsultacjom publicznym w całości.

Do konsultacji publicznych skierowano projekt Programu przyjęty 14 grudnia 2021 r. przez Grupę Zadaniową ds. Programu Litwa-Polska 2021-2027 (GZP). W skład Grupy wchodzi przedstawiciele Litwy i Polski, w tym m.in. reprezentanci regionów, władz krajowych, partnerów społeczno-gospodarczych oraz Euroregionu Niemen. Pod względem formalnym zapisy projektu Programu opracowano na podstawie wzoru formularza dla programów Interreg stanowiącego załącznik do rozporządzenia Interreg³.

2. Przebieg i wynik konsultacji

2.1 Konsultacje publiczne i uzgadnianie projektu Programu z członkami Rady Ministrów RP oraz opiniowanie przez odpowiednie organy administracji

Formuła konsultacji za pośrednictwem strony internetowej oraz podczas spotkań z zainteresowanymi podmiotami były główną formą krajowych i regionalnych konsultacji publicznych projektu Programu.

W konsultacjach publicznych w Polsce, do projektu Programu zgłoszono łącznie 56 uwag, natomiast ogółem w całym procesie na obszarze Polski i Litwy, zainteresowane osoby i instytucje zgłosiły 123 uwagi.

Odnosząc się do propozycji zmian i komentarzy w ramach polskich konsultacji, udział podmiotów zgłaszających przedstawia się następująco:

- przedstawiciele administracji publicznej – 35 uwag;

³ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego”.

- Rada Działalności Pożytku Publicznego – 9 uwag;
- przedstawiciele innych instytucji – 12 uwag.

40 uwag miało charakter merytoryczny i dotyczyły konkretnych zapisów projektu programu lub propozycji usprawnień bądź zmian. Pozostałe uwagi miały charakter redakcyjny, ogólny lub też odnosiły się do polskiej wersji dokumentu programowego. Dodatkowo, większość zaproponowanych zmian miała charakter wdrożeniowy i ich zakres tematyczny odnosi się do dalszych prac nad dokumentami programowymi np. Podręcznikiem Programu.

Zgłoszone w trakcie konsultacji uwagi dotyczyły przede wszystkim:

- zmiany sformułowań zawartych w tekście
- rozszerzenia możliwego wpływu działań programu
- powiększenia katalogu przykładowych typów beneficjentów
- wprowadzenia uproszczeń w trakcie wdrażania projektów i w procesie aplikowania o środki
- doprecyzowanie opisu celów szczegółowych dotyczących służby zdrowia, ratownictwa medycznego, wykorzystania walorów środowiska naturalnego, przeciwdziałania zanieczyszczeniu środowiska.

Równoległe z konsultacjami publicznymi prowadzone były uzgodnienia projektu Programu z członkami Rady Ministrów RP oraz trwało opiniowanie dokumentu przez Komitet do spraw Umowy Partnerstwa, UOKiK oraz KWRiST.

Uwagi do projektu Programu zostały zgłoszone przez:

- Ministerstwo Finansów
- Ministerstwo Infrastruktury
- Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- Ministerstwo Zdrowia

W ramach konsultacji międzyresortowych zgłoszono 22 uwagi. Najwięcej z nich dotyczyło tematyki zdrowia publicznego, ochrony środowiska, zgodności z dokumentami krajowymi oraz kwestii finansowania Programu.

2.2 Inne formy konsultacji

Zakres interwencji planowany w Programie podlegał także konsultacjom wewnętrznym z komórkami organizacyjnymi MFiPR, w tym m.in. w zakresie zgodności projektu Programu z projektem Umowy Partnerstwa, zgodności pod względem formalno-prawnym z prawem polskim oraz Unii Europejskiej, obsługi finansowo-księgowej środków na rachunkach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W ramach konsultacji wewnętrznych zgłoszono 11 uwag.

Ponadto, wybrane polskie podmioty zgłaszały uwagi bezpośrednio do Wspólnego Sekretariatu Programu, w tym m.in. Szpital MSWiA w Białymstoku, Wojewódzki Szpital w Suwałkach, Miasto Ełk, Gmina Orzysz oraz Stowarzyszenie Wielkich Jezior Mazurskich 2020.

2.3 Kryteria rozpatrywania uwag i podsumowanie konsultacji publicznych

Wszystkie zgłoszone podczas konsultacji uwagi dotyczące zapisów projektu Programu były rozpatrywane indywidualnie w następujący sposób: uwzględnienia, częściowego uwzględnienia bądź nieuwzględnienia uwag. Były one analizowane pod kątem zasadności, braku sprzeczności pomiędzy nimi oraz możliwości uwzględnienia w tekście końcowym dokumentu – zgodności ze wzorem Programu podanym w rozporządzeniu Interreg. W przypadku uwag, które zostały częściowo uwzględnione lub nie zostały uwzględnione każdorazowo wskazano uzasadnienie tej decyzji.

Sposób rozpatrzenia uwag został zaakceptowany przez GZP 11 lutego 2021 r.

Sposób rozpatrzenia uwag wniesionych w ramach konsultacji publicznych i uzgodnień międzyresortowych projektu Programu przedstawia się następująco:

- 24 uwagi uwzględniono w całości,
- 15 uwag uwzględniono częściowo,
- 17 uwag nie uwzględniono.

3. Kierunek zmian projektu Programu

W oparciu o zgłoszone w trakcie konsultacji uwagi, które zostały uwzględnione lub częściowo uwzględnione, treść projektu Programu została zmodyfikowana, zaakceptowana przez GZP (11 lutego 2022 r.) i następnie projekt Programu został skierowany do zatwierdzenia na poziomie rządów Litwy i Polski. W trakcie prac nad zmianą treści dokumentu zostały wzięte także pod uwagę postulaty i uwagi, które zgłoszone zostały w ramach konsultacji wewnętrznych z komórkami organizacyjnymi MFiPR, część rekomendacji otrzymanych od Komisji Europejskiej i autopoprawki o charakterze doprecyzującym-technicznym. Planowany termin przekazania dokumentu do zatwierdzenia przez Komisję Europejską to koniec marca 2022 roku.

4. Załączniki

Załącznik nr 1 - Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z podjętym rozstrzygnięciem i jego uzasadnieniem

Uwagi zgłoszone w ramach konsultacji wewnętrznych, publicznych oraz międzyresortowych projektu programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027 (wg kolejności wpływu)

	Instytucja/ Komórka organizacyj na	Część Programu	Strona	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Typ uwagi	Propozycja uwzględnienia uwagi
1.	MFIPR - DSR	1.Różnice gospodarcze, społeczne i terytorialne	3	Powtórzony wyraz „różnice” i „różnicami”	Błąd redakcyjny	Uwaga redakcyjna do tłumaczenia	Uwzględniona
2.	MFIPR - DSR	3.Wnioski wyciągnięte z dotychczasowyc h doświadczeń	11	Powtórzony obok siebie akapit „Ze względu na duży udział obszarów wiejskich na granicy litewsko-polskiej, często powody współpracy wynikały z tego, że na danym obszarze występuje ten sam problem, ale nie wspólny, gdzie współpraca transgraniczna jest niezbędna - szczególnie w zakresie zakupu sprzętu i infrastruktury. Współpraca nie zawsze była postrzegana jako aspekt przynoszący wartość dodaną, a w niektórych przypadkach współpraca z sąsiednim partnerem była nawet postrzegana jako obciążenie.”	Błąd redakcyjny	Uwaga redakcyjna do tłumaczenia	Uwzględniona
3.	MFIPR - DSR	4. Wkład planowanych interwencji w strategie makroregionaln e i dotyczące basenów morskich, zasady horyzontalne oraz inicjatywy UE	16	Dwie kropki przed zdaniem rozpoczynającym się od...”Będzie to również uzupełnieniem działań realizowanych w ramach Celu Szczegółowego dotyczącego turystyki i kultury”.	Błąd redakcyjny	Uwaga redakcyjna do tłumaczenia	Uwzględniona
4.	MFIPR - DSR	4. Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych	35	Napisana z dużej ostatnia litera wyrazu: „Grupę Zadaniową ds. Programu”	-	Uwaga redakcyjna do tłumaczenia	Uwzględniona

		partnerów w przygotowanie programu Interreg oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie					
5.	MFIPR - DP	Cały dokument programowy	-	Uwagi redakcyjne naniesione na projekcie programu	-	Uwagi redakcyjne do wzoru programu	Uwzględnione
6.	MFIPR – DEM	SO (vi): Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	23	DEM sugeruje dodanie punktu o treści: „Współpraca mająca na celu zapewnianie, aby środowisko zbudowane, informacje oraz usługi (w tym transport i infrastruktura) dotyczące obiektów kulturalnych i turystycznych na obszarze objętym programem spełniały odpowiednie wymogi dostępności dla osób z niepełnosprawnościami” w sekcji „powiązane rodzaje działań”.	Uwaga ma na celu zapewnienie bardziej efektywnej realizacji ogólnych celów programu, jednym z których jest „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”, a także zaadresowanie kluczowego wyzwania na obszarze objętym programem, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Integracja osób z niepełnosprawnościami jest 17 zasadą Filaru, ściśle powiązaną ze „Strategią na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030”, w której dostępność odgrywa kluczową rolę. Włączenie postulatu dostępności przyczyni się do zmniejszenia wykluczenia społecznego i poszerzenia grona odbiorców obiektów kulturalnych i turystycznych, a co za tym idzie, rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego Programem. Proponowane zmiany	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona. Kwestie dostępności projektów dla osób z niepełnosprawnościami zostaną rozwiązane w sposób kompleksowy poprzez wytyczne dla wnioskodawców i uwzględnienie dostępności w dokumentach wdrożeniowych np. podręczniku programu czy kryteriach wyboru

					wpisują się również w dyskurs prawny Komisji w dziedzinie dostępności.		
7.	MFIPR - DZF	2.5.1 ISO (f) inne działania wspierające lepsze zarządzanie współpracą	29	<p>Wątpliwości budzi wymienienie innowacji społecznych w przykładowych działaniach finansowanych przez program Interreg Litwa-Polska. Wśród tych przykładów wymieniona jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymiana najlepszych praktyk w zakresie integracji społecznej i pracy z grupami będącymi w niekorzystnej sytuacji; wspólny rozwój lub modernizacja usług społecznych, w tym poprzez działania pilotażowe i innowacje społeczne; wspólne szkolenia dla dostawców usług społecznych i innych specjalistów pracujących z grupami docelowymi; <p>Prosimy o przeformułowanie zapisów dotyczących katalogu i przykładów działań. Doprecyzowanie (w tym poprzez użycie innego nazewnictwa niż: „innowacje społeczne”) lub usunięcie zapisów dotyczących innowacji społecznych pozwoli uniknąć powielania się zakresu wsparcia w programie Interreg i FERS i zapewni jasny oraz spójny przekaz z rozporządzeniami unijnymi w kontekście rozumienia innowacji społecznych.</p>	Innowacje społeczne są jednym z obszarów, w tym w szczególności na rzecz osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, które mogą być realizowane w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. I jako takie zostały rozporządzeniami unijnymi przypisane wyłącznie do tego funduszu. Ponadto, zgodnie z projektem umowy partnerstwa, innowacje i eksperymenty społeczne mogą być finansowane wyłącznie w programie krajowym FERS.	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Wyjaśniamy, że kwestia włączenia społecznego jest wyłącznie związana z zakresem tematycznym projektów pilotażowych i tego działania. W zależności od decyzji Grupy ds. przygotowanie programu, może on zostać jeszcze dodatkowo doprecyzowany w opisie działania, tak aby było jasne, że są one ściśle związane z zakresem tematycznym projektów pilotażowych. Ponadto, definicja innowacji społecznych w projekcie programu Litwa-Polska 2021-2027 nie jest tożsama z programem FERS. W ramach programu przez innowacje społeczne rozumiemy nowe rozwiązania, które powstaną w wyniku konsultacji społecznych i dialogu z interesariuszami projektu, aby przy ich współdziałaniu powstały produkty/usługi lepiej dopasowane do potrzeb grup docelowych. Ponadto istotą programu Litwa-Polska jest transgraniczność i dwustronne, transgraniczne partnerstwo w projekcie. Oznacza to, że projekt musi odpowiadać na zdefiniowaną, określoną wspólną potrzebę na obszarze programu.
8.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska - Departament Gospodarki Odpadami	1.3. Środowisko oraz infrastruktura	6	Niejasne jest stwierdzenie: „Trendy w UE wykazują pozytywne oznaki, ponieważ coraz mniej odpadów komunalnych jest wyrzucanych. Jednak na Litwie i w Polsce ten wskaźnik wzrasta (szczególnie na Litwie). Może to budzić niepokój, gdyż składowanie odpadów jest jednym ze źródeł emisji gazów cieplarnianych.	W pierwszym zdaniu jest mowa o „zmniejszonym wyrzucaniu” w UE – nie jest jasne czy chodzi tu o zmniejszone wytwarzanie odpadów czy też o osiągnięcie wyższych poziomów recyklingu. W kolejnym zdaniu jest mowa, że wskaźnik „wyrzucania” w Polsce wzrasta, a następnie jest mowa o składowaniu – należy te kwestie doprecyzować.	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona Kwestia wytwarzania, składowania i zagospodarowania odpadów zostanie doprecyzowana w projekcie programu.
9.	Biebrzański Park Narodowy -	1.1. Wyzwania gospodarcze na obszarze	4	pkt. 1.1. Przełamanie sezonowości w turystyce może otworzyć nowe możliwości. Wspólny transgraniczny produkt turystyczny powinien być pomocny. Konieczne są jednak dodatkowe	Realizacja programów wykorzystania środków z UE bez uwzględnienia zmian w środowisku przyrodniczym i kulturowym	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona Część 1.1. ma charakter

	Dział Edukacji	objętym programem		programy dla zachowania tradycyjnych walorów kulturowo-krajobrazowych szczególnie po stronie Polskiej (zanika tradycyjny charakter krajobrazu rolniczego).	może przyczynić się do utrwalenia niekorzystnych zmian.		analityczny. Konkretnie rozwiązania służące przełamaniu sezonowości w turystyce przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych i kulturowych są wskazane w Priorytecie 1 programu.
10	Biebrzański Park Narodowy - Dział Edukacji	1.2. Kluczowe wyzwania społeczne na obszarze objętym programem	5	1.2. Program powinien preferować lokalnych wykonawców a szczególnie specjalistów, którzy mogą sobie stworzyć w ten sposób stałe miejsca alokacji pracy.	Należy przeciwdziałać zmianom widocznym na rynku pracy, w wyniku których specjaliści i przedstawiciele zawodów społecznie użytecznych, w tym szczególnie ludzie młodzi, przenoszą działalność do większych ośrodków. Zwiększenie wagi trwałości stworzonych w projekcie rozwiązań może pociągnąć za sobą dłuższą żywotność projektowych działań i rozwiązań.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Część 1.2. projektu programu została opracowana na podstawie analizy, przeprowadzonej przez wykonawcę zewnętrznego. Ze względu na relatywnie niski budżet oraz niewielki obszar programu, nie jest planowane podejmowanie bezpośrednich działań w celu tworzenia miejsc pracy.
11	Biebrzański Park Narodowy - Dział Edukacji	3. Wnioski wyciągnięte z dotychczasowych doświadczeń	10-11	Uwaga techniczna: powtarza się cały ostatni akapit	Uwaga redakcyjna	Uwaga redakcyjna	Uwaga uwzględniona
12	Biebrzański Park Narodowy - Dział Edukacji	3. Wnioski wyciągnięte z dotychczasowych doświadczeń	11	Jest potrzebny mechanizm ułatwiający gromadzenie w projekcie wielu małych organizacji i podmiotów tak aby rzeczywiście działania nakierowane były na małe grupy docelowe, bezpośrednio - tak żeby były „mocno odczuwalne”.	Brak mechanizmu promującego współpracę wielu małych podmiotów często powoduje wykorzystanie środków nieefektywnie na duże przedsięwzięcia lub realizację masowych produktów, które nie pozostawiają trwałego efektu (edukacyjnego lub materialnego).	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Kwestie współpracy małych podmiotów są zasygnalizowane w części analitycznej oraz w opisie priorytetów programu. Wskazano, że program będzie preferował działania miękkie promujące budowanie współpracy i relacji typu <i>ludzie do ludzi</i> . Szczegółowe informacje na temat potencjalnych beneficjentów projektów zostaną wskazane w Podręczniku programu dla danego naboru wniosków.
13	Biebrzański Park Narodowy - Dział Edukacji	3. Wnioski wyciągnięte z dotychczasowych doświadczeń	11	Warto zwrócić uwagę, iż przywoływana kilkakrotnie zasada „ludzie dla ludzi”, w trakcie realizacji projektów jest trudna do zachowania ze względu na złożony mechanizm finansowania (regulamin i zasady szczegółowe „Manual”). W regulaminie powinny być mechanizmy dopuszczające rozdrobnienie zamówień i preferencje dla lokalnych drobnych wykonawców. Obecnie zasada konkurencyjności i Prawo Zamówień Publicznych faworyzuje duże firmy spoza regionu realizowanego projektu. Wg dotychczasowych zasad konieczne jest grupowanie podobnych zamówień i usług w całym projekcie w duże przetargi.	W realizowanym przez BbPN projekcie Interreg „zasada konkurencyjności” oraz ograniczenia narzucane przez PZP bardzo wydatnie ograniczały możliwość realizowania zleceń, usług i dostaw lokalnie z lokalnymi drobnymi wykonawcami. Ogranicza to możliwość wykorzystania środków przez lokalnych wykonawców, rozwoju lokalnych firm, w tym rozwoju zatrudnienia i wzbogaceniu lub zmianie oferty.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Szczegółowe wymagania oraz informacje o obowiązujących przepisach zostaną wskazane w Podręczniku programu dla danego naboru. Jednocześnie informujemy, że projekty muszą być realizowane zgodnie z prawem krajowym w tym m.in. ustawą PZP i/lub zasadą konkurencyjności.

14	Biebrzański Park Narodowy - Dział Edukacji	2.1.7. Indykatywny podział środków programu	19	Kwota w pkt. 61 Zapobieganie ryzykom naturalnym... wydaje się zbyt wysoka. Warto rozważyć przesunięcie znacznej części środków choćby do następnego pkt. 71 Promowanie wykorzystania materiałów...	Ochrona środowiska i edukacja w tym zakresie na co dzień powinna być bardziej promowana i intensyfikowana.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Uwaga dotyczy kodów interwencji, które nie mają wpływu na dostępność alokacji w ramach priorytetu i nie rzutują na możliwości aplikowania o środki. Kody interwencji są istotne z perspektywy wymogów prawnych i statystycznych na poziomie Komisji Europejskiej.
15	Ministerstwo Zdrowia - Departament Oceny Inwestycji	Rozdział 1.2 pkt 1.4 Usługi medyczne	6-7	<p>W rozdziale wspomniano, że występują problemy związane z optymalizacją instytucji medycznych, a na obszarach wiejskich obserwuje się optymalizację infrastruktury, a w konsekwencji brak usług zdrowotnych. Zamiast pojęcia „optymalizacja” należy zastosować inne, tak aby było oczywiste dla każdego czytelnika, na czym polegał ten konkretny problem.</p> <p>Pragniemy zwrócić uwagę, że w Polsce realizowana jest aktualnie reforma psychiatrii i wszelkie wdrażane w Programie rozwiązania z zakresu zdrowia psychicznego powinny być z nią zgodne. Należy odnieść się do realizowanej reformy psychiatrii i opisać w jaki sposób Program będzie się w nią wpisywał / uzupełniał.</p> <p>W Programie napisano też, że jego strategicznym celem jest ułatwienie, na obszarze transgranicznym, współpracy różnych instytucji opieki zdrowotnej i powiązanych z nimi interesariuszy dla osiągnięcia długoterminowych celów w tym sektorze. Nie wiadomo jednak jakie to będą instytucje. Należałoby wymienić nawet bardzo orientacyjnie jakie instytucje opieki zdrowotnej będą zaangażowane we współpracę na obszarze transgranicznym dla osiągnięcia jakich dokładnie celów długoterminowych w sektorze zdrowia.</p>	<p>Nie jest do końca czytelne jak rozumiane jest pojęcie optymalizacja instytucji medycznych / infrastruktury.</p> <p>Aktualne zapisy nie pozwalają zweryfikować czy w Programie nie planuje się rozwiązań niezgodnych z kierunkiem realizowanej w Polsce reformy.</p> <p>Dodatkowe informacje w przedmiotowym zakresie pozwolą lepiej zrozumieć możliwe do realizacji działania.</p>	<p>Uwaga redakcyjna</p> <p>Uwaga merytoryczna</p> <p>Uwaga merytoryczna</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Określenie optymalizacja wynika z tłumaczenia projektu programu z języka angielskiego. Jednocześnie przypominamy, że obowiązującą wersją programu jest wersja angielska.</p> <p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Doprecyzowanie zapisów dotyczących zgodności z prawem krajowym oraz dokumentami strategicznymi nastąpi w dokumentach wdrożeniowych m.in. Podręczniku programu.</p> <p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Doprecyzowanie zapisów dotyczących potencjalnych beneficjentów programów nastąpi w dokumentach wdrożeniowych m.in. Podręczniku programu.</p>
16	Ministerstwo Zdrowia - Departament Oceny	Rozdział 1.2 pkt 3. Wnioski wyciągnięte z dotychczasowych doświadczeń	11	W części tej mowa jest o tym, że największe efekty działań w okresie programowym 2014-2020 osiągnięto m.in. w temacie: ochrona przeciwpożarowa i ratownictwo. Nie wiadomo o jakim ratownictwie tu jednak mowa. Czy chodzi o ratownictwo medyczne? Jeżeli tak, należałoby uzupełnić tekst o słowo	Dla lepszego zrozumienia dotychczasowych efektów programu Interreg Litwa – Polska ważne jest precyzyjne opisanie wyników dotychczasowych ewaluacji w tym zakresie. Dodatkowe informacje pozwolą ocenić czy pozytywne efekty dotyczyły ochrony	Uwaga redakcyjna	Uwaga uwzględniona

	Inwestycji			„medyczne”.	zdrowia.		
17	Ministerstwo Zdrowia - Departament Oceny Inwestycji	Priorytet 2, pkt 2.2.1 Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalną oraz strategię dotyczące obszarów morskich, w stosownych przypadkach	20	<p>Należy pamiętać, że projekty z jednej strony mają z założenia być transgraniczne, ale jednocześnie muszą być zgodne z rozwiązaniami i celami określonymi na poziomie krajowym, w tym w polityce publicznej pn. Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r. Należy zatem dodać informację o konieczności zgodności realizowanych projektów z ww. dokumentem oraz innymi rządowymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Poza tym wskazano, że działania będą polegać na rozwoju lub modernizacji usług zdrowotnych. Modernizacja ta zakładać ma m.in. uzupełnienie braków potrzebnego sprzętu. Brakuje jednak bardziej precyzyjnych informacji jaki sprzęt (medyczny?) będzie i w jakich podmiotach leczniczych uzupełniany.</p> <p>Ponadto należy rozwinąć opis działań na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się, gdyż aktualny opis jest zbyt zwięzły i nie wiadomo dokładnie czego będą one dotyczyć.</p> <p>W opisie planowanych do realizacji działań wskazano również rozwój usług opieki długoterminowej i infolinii pomocowych. Nie wynika to bezpośrednio z zapisów rozdziału 1.2. Podsumowanie najistotniejszych wspólnych wyzwań [...] na str. 6-7 poświęconych ochronie zdrowia. Nie wiadomo także jakim działaniom pomocowym ma być poświęcona infolinia i do kogo one mają zostać skierowane. Należy uzupełnić diagnozę obszaru wsparcia zdrowia w Programie pod tym kątem lub usunąć takie typy projektów z części dotyczącej opisu Priorytetu 2.</p> <p>Również w przypadku usług on-line związanych ze zdrowiem należy doprecyzować co dokładnie będzie ich celem i do kogo będą skierowane. Należy też opisać w jaki sposób uzupełnią one usługi e-zdrowia realizowane / planowane do realizacji centralnie i zapewnią komplementarność (interoperacyjność) z nimi.</p>	<p>Powołanie się na zgodność programu z dokumentami strategicznymi dla ochrony zdrowia na poziomie ogólnokrajowym jest niezbędne, gdyż każdy Program musi być z nimi zgodny (w szczególności z dokumentem Zdrowa przyszłość [...]). Dodatkowe informacje w opisie interwencji pozwolą z kolei lepiej zrozumieć możliwe do realizacji działania i ocenić ich zasadność, co także ułatwi wnioskodawcom aplikowanie w naborach.</p>	<p>Uwaga merytoryczna</p> <p>Uwaga merytoryczna</p> <p>Uwaga merytoryczna</p> <p>Uwaga merytoryczna</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Doprecyzowanie zapisów dotyczących zgodności z prawem krajowym oraz dokumentami strategicznymi nastąpi w dokumentach wdrożeniowych m.in. Podręczniku programu. We wskazanej części programu nie ma możliwości wykazania zgodności planowanych działań ze wszystkimi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Doprecyzowanie zapisów dotyczących potencjalnych beneficjentów programu oraz kategorii wydatków nastąpi w dokumentach wdrożeniowych m.in. Podręczniku programu.</p> <p>Uwaga uwzględniona.</p> <p>Opis zostanie przeformułowany.</p> <p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Zapotrzebowanie na infolinię jest związane z transgranicznymi wyzwaniami w obszarze zdrowia, które wynikają z pandemii COVID-19 i zostały zdefiniowane w analizie dla programu. Odpowiedni zapis dotyczący infolinii zostanie uzupełniony w opisie Priorytetu 2.</p> <p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiedni zapis dotyczący usług online zostanie doprecyzowany w opisie Priorytetu 2.</p>

				Należy doprecyzować także na czym ma polegać rozwój mobilnych usług opieki zdrowotnej oraz czego będą dotyczyć wspólne działania oraz współpraca w dziedzinie zdrowia psychicznego.		Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona Odpowiedni zapis dotyczący mobilnych usług zdrowotnych zostanie doprecyzowany w opisie Priorytetu 2.
18	Ministerstwo Zdrowia - Departament Oceny Inwestycji	Priorytet 2, pkt 2.2.2 Wskaźniki	21	Nazwa wskaźnika pn. „Możliwości nowych lub zmodernizowanych zakładów opieki zdrowotnej” nie wydaje się poprawna. Z przetłumaczonej na język polski wersji przyjętego rozporządzenia UE dot. EFRR wynika, że wskaźnik ten (R69) ma nazwę „Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej”. Prosimy o weryfikację i ewentualne poprawienie nazwy wskaźnika.	Wskaźnik wspólny musi być zgodny z wykazem wskaźników zamieszczonym w Załączniku I do rozporządzenia EFRR.	Uwaga redakcyjna do tłumaczenia	Uwaga uwzględniona
19	Ministerstwo Zdrowia - Departament Oceny Inwestycji	Priorytet 2, pkt 2.2.4 Główne grupy docelowe	21	Wśród wskazanych w tym punkcie typów beneficjentów brak jest podmiotów leczniczych.	Katalog beneficjentów powinien dla tego Działania w ramach Priorytetu 2 powinien uwzględniać przede wszystkim podmioty lecznicze, jako głównych realizatorów wsparcia.	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Doprecyzowanie zapisów dotyczących potencjalnych beneficjentów programu nastąpi w dokumentach wdrożeniowych m.in. Podręczniku programu.
20	Ministerstwo Zdrowia - Departament Oceny Inwestycji	Priorytet 2, pkt 2.5.2. Powiązane rodzaje działań i ich oczekiwany wkład w realizację podanych celów szczegółowych a także w strategię makroregionalną oraz strategię dotyczącą obszarów morskich, w stosownych przypadkach	28	Opis wskazuje, że Program będzie propagował współpracę w różnych aspektach zarządzania: pomiędzy strażą pożarną i służbami ratowniczymi, policją, instytucjami społecznymi i edukacyjnymi. Nie wiadomo o jakie służby ratownicze chodzi. Czy dotyczy to (też) ratownictwa medycznego?	Z uwagi na wieloznaczność terminu „ratownictwo” wydaje się zasadne doprecyzowanie go.	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona
21	Ministerstwo Zdrowia - Departament Zdrowia Publicznego	Tabela nr 3	21	Uwaga redakcyjna Sugerujemy zastąpienie użytego w tabeli sformułowania „służba zdrowia” oficjalnie stosowanym określeniem „ochrona zdrowia”.		Uwaga redakcyjna	Uwaga częściowo uwzględniona Nazwa wskaźnika zostanie zweryfikowana.

22	NASK-PIB/Pełnomocnik ds. Polityki naukowej	Priorytet 2. Cel szczegółowy 2.1	21	Sugeruje się zwiększenie wartości wskaźnika rezultatu „Roczna liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów służby zdrowia” lub zmniejszenie wskaźnika produktu „Możliwości nowych lub zmodernizowanych zakładów opieki zdrowotnej”.	Wartość wskaźnika rezultatu nie odpowiada wartości wskaźnika produktu „Możliwości nowych lub zmodernizowanych zakładów opieki zdrowotnej” – sugerując w rezultacie antycypowane nikłe wykorzystanie zwiększonych możliwości zakładów opieki zdrowotnej.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Korelacja między wskaźnikami produktu i wskaźnikami rezultatu została określona na podstawie analizy zewnętrznej oraz opracowanej metodyki szacowania wskaźników.
23	NASK-PIB/Pełnomocnik ds. Polityki naukowej	Uzasadnienie wyboru celów polityki oraz celów szczegółowych Interreg	14	W opisie celu szczegółowego "Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych" odnosi się głównie do rozwoju turystyki. Nie nawiązuje natomiast do promowania bogatego wspólnego dziedzictwa kultur Polski i Litwy, w szczególności na gruncie edukacji (w tym z użyciem innowacyjnych technik nauczania).	W ramach wzmiankowanego celu szczegółowego należałoby uwzględnić możliwość wsparcia inicjatyw edukacyjnych, wiążących się z pielęgnowaniem i propagowaniem wspólnego dziedzictwa kulturowego Polski i Litwy, w sposób atrakcyjny, z użyciem innowacyjnych narzędzi procesu wspierania edukacji.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona W opisie celu szczegółowego wskazano powiązane rodzaje działań, w tym dotyczące kultury.
24	Institut Badań Edukacyjnych	ISO (f) inne działania wspierające lepsze zarządzanie współpracą	29	Aktualna treść Powiązane rodzaje działań: - opracowywanie i wdrażanie wspólnych programów szkoleniowych, szkoleń i studiów online; współpraca i wspólne działania w dziedzinie kształcenia zawodowego; Propozycja zmian: Powiązane rodzaje działań: - opracowywanie i wdrażanie wspólnych programów szkoleniowych, szkoleń i studiów online oraz projektów kwalifikacji rynkowych; współpraca i wspólne działania w dziedzinie kształcenia zawodowego;	Opracowanie nowych projektów kwalifikacji rynkowych może odgrywać ważną rolę w zwiększaniu szans na zatrudnienie i mobilności, a także zwiększaniu motywacji do uczenia się przez całe życie, szczególnie w przypadku osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej lub nisko wykwalifikowanych. W czasach, gdy Unia Europejska a zwłaszcza regiony peryferyjne borykają się z poważnym kryzysem gospodarczym, który spowodował gwałtowny wzrost bezrobocia, zwłaszcza wśród młodych ludzi, oraz ujmując kontekst starzejącego się społeczeństwa, wprowadzenie nowych kwalifikacji rynkowych odpowiadających lokalnym potrzebom dać może wkład w poprawę funkcjonowania rynku pracy, promowanie mobilności oraz zwiększenie konkurencyjności i wzrostu gospodarczego. W proces tworzenia nowych kwalifikacji rynkowych zaangażowane mogą być organizacje pracodawców, indywidualni pracodawcy, związki zawodowe, izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze, krajowe podmioty zaangażowane w proces uznawania kwalifikacji zawodowych oraz w ocenę i poświadczanie efektów uczenia się, służby zatrudnienia, organizacje młodzieżowe osoby pracujące z młodzieżą, organizatorzy kształcenia i szkolenia, wszystkie organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowymi zainteresowanymi stronami, które mają do odegrania ważną rolę w ułatwianiu	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Kwestie dotyczące rynku pracy nie są bezpośrednio objęte interwencją programu.

					<p>możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz wszelkich późniejszych procesów walidacji.</p> <p>Podstawa prawna: Communication on a European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience</p> <p>ZALECENIE RADY z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie i uchylające zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie ZALECENIA RADY z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Tekst mający znaczenie dla EOG)(2018/C 189/01)</p>		
25	Główny Instytut Górnictwa Centrum Rozwoju Kompetencji	Priorytet 1 „Promowanie dobrostanu środowiskowego”	16	Proponuje się dopisanie wspólnych działań na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza (działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji) w części „Powiązane rodzaje działań”.	Niska emisja, czyli zanieczyszczenie powietrza z emitorów znajdujących się na niskiej wysokości, jest problemem dotyczącym społeczeństwo i będącym jednym z głównych wyzwań, związanych z ochroną powietrza w przestrzeni miejskiej obu krajów. Konieczna jest realizacja działań edukacyjnych oraz promujących tzw. dobre praktyki, w celu integracji działań w zwalczaniu tego zjawiska, po obu stronach granicy.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Kwestia zanieczyszczenia powietrza została uwzględniona w opisie powiązanych rodzajach działań w ramach redukcji zanieczyszczeń.
26	Główny Instytut Górnictwa Centrum Rozwoju Kompetencji	Priorytet 2 „Promowanie dobrostanu fizycznego, emocjonalnego i kulturowego”	20	Proponuje się w dopisanie wspólnych działań na rzecz zmniejszenia zagrożenia szkodliwymi czynnikami środowiskowymi (azbest) w części „Powiązane rodzaje działań”	Ekspozycja na pył azbestu stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi. Problem zagrożenia nowotworami powodowanymi włóknami azbestu istnieje, pomimo coraz lepszej ochrony pracy w kontakcie z azbestem. Zapadalność na nowotwory złośliwe, w szczególności raka płuca i międzybłoniaka opłucnej, jest ściśle związana ze stężeniem włókien azbestu w powietrzu, determinowanym ilością oraz stanem użytkowanych wyrobów zawierających azbest Istnieje potrzeba realizacji działań edukacyjnych oraz uświadamiających, wśród lokalnych społeczności, w tym w szczególności młodzieży, w celu wspierania procesu usuwania azbestu z terenów pogranicza polsko-litewskiego.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Ze względu na relatywnie niski budżet oraz niewielki obszar programu, nie jest planowane podejmowanie bezpośrednich działań w celu zmniejszenia zagrożenia azbestem. Ponadto, temat ten nie został zdiagnozowany na poziomie analizy potrzeb i potencjału obszaru transgranicznego.
27	Główny Instytut	Priorytet 1,2,3 „Główne typy	17, 21,	Proponuje się włączenie przedstawicieli instytutów badawczych i wyższych uczelni do głównych grup beneficjentów.	Udział środowisk naukowych w planowanym Programie, może przyczynić się do	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona

	Górnictwa Centrum Rozwoju Kompetenc ji	beneficjentów”	27		zwiększenia różnorodności i atrakcyjności realizowanych projektów, poprzez transfer najnowszej wiedzy eksperckiej, realizację prac rozwojowych oraz nawiązanie i rozwój współpracy z pozostałymi instytucjami zaangażowanymi w realizację działań.		Doprecyzowanie zapisów dotyczących potencjalnych beneficjentów programu nastąpi w dokumentach wdrożeniowych m.in. Podręczniku programu.
28	MFIPR - DKP	5. Podejście do działań informacyjnych oraz widoczności programu Interreg (cele, docelowi odbiorcy, kanały informacyjne, w tym media społecznościowe, w stosownych przypadkach, planowany budżet oraz odpowiednie wskaźniki monitorowania i oceny)	s. 36	Sugerujemy uszczegółowienie wstępu i uzupełnienie informacji dot. komunikacji programu zgodnie z jego specyfiką. Rekomendujemy aby wskazać cechy charakterystyczne i specyficzne ukazujące podejście do komunikacji programu i planowanych/realizowanych działań na rzecz widoczności Funduszy Europejskich.	Rekomendacja wynika z naszych rozmów oraz znajomości uwag KE do rozdziału dot. komunikacji polskich programów krajowych i regionalnych.	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Szczegółowe informacje na temat działań informacyjno-promocyjnych będą zawarte w dokumentach wdrożeniowych, m.in. w Strategii Komunikacji, Rocznych Planach Komunikacji, systemie identyfikacji wizualnej oraz Podręczniku programu.
29	MFIPR - DKP	5. Podejście do działań informacyjnych oraz widoczności programu Interreg (cele, docelowi odbiorcy, kanały informacyjne, w tym media społecznościowe, w stosownych przypadkach, planowany budżet oraz odpowiednie wskaźniki monitorowania i oceny)	s.36	Proponujemy wskazanie w grupach docelowych: beneficjentów oraz ogółu społeczeństwa.	Wskazane cele szczegółowe programu to m.in.: • wspieranie beneficjentów Programu w realizacji projektu w celu osiągnięcia założonych wskaźników i rezultatów • podnoszenie ogólnej świadomości społecznej na temat rezultatów i korzyści osiągniętych dzięki Programowi oraz pokazywanie pozytywnego wpływu i wartości dodanej współpracy transgranicznej oraz działań Unii Europejskiej na życie ludzi.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona W opisie wskazano partnerów projektów (tutaj rozumianych jako beneficjentów) jako grupę docelową. Ponadto, wprost odniesiono się do ogółu społeczeństwa: przedstawiciele społeczeństwa mieszkający na Obszarze Programu, instytucje programowe, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy. Dodatkowo, proponowane grupy docelowe będą uwzględnione w odrębnym dokumencie tj. w strategii komunikacji programu.
30	DKP	5. Podejście do działań	s.37	Na końcu tej części programu umieszczono zdanie: Komunikacja Programu będzie zgodna z artykułem 46(b) Rozporządzenia	W przywołanym art. 46 lit. b rozporządzenia ogólnego jest mowa o informowaniu	Uwaga redakcyjna	Uwaga uwzględniona Odniesienie do rozporządzenia

	(MFiPR)	informacyjnych oraz widoczności programu Interreg (cele, docelowi odbiorcy, kanały informacyjne, w tym media społecznościowe, w stosownych przypadkach, planowany budżet oraz odpowiednie wskaźniki monitorowania i oceny)		2021/1060. Dlaczego wyszczególniony został tylko ten artykuł i litera rozporządzenia oraz znalazł się na końcu, a nie np. w części dot. kanałów komunikacji lub we wstępie?	obywateli Unii o roli i osiągnięciach Funduszy za pośrednictwem jednego portalu internetowego, który zapewnia dostęp do wszystkich programów, obejmujących dane państwo członkowskie.		zostanie wskazane w innej części opisu.
31	Ministerstwo Finansów	Grupa audytorów	s.32 angielskiej wersji programu	<p>Powinno być:</p> <p>Name of the institution: Head of the National Revenue Administration Contact name: - Position: Director of the Department for Audit of Public Funds in the Ministry of Finance e-mail: sekretariat.das@mf.gov.pl</p> <p>W roboczym tłumaczeniu na język polski - na stronie 39, powinno być analogicznie:</p> <p>Nazwa instytucji: Szef Krajowej Administracji Skarbowej Imię i nazwisko osoby do kontaktu: - Stanowisko: Dyrektor Departamentu Audytu Środków Publicznych e-mail: sekretariat.das@mf.gov.pl</p>	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona
32	Ministerstwo Infrastruktury	1.2. Podsumowanie najistotniejszych wspólnych wyzwań, z uwzględnieniem różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także nierówności, wspólnych	s. 12	Wśród obszarów SUERMB, które będą miały wkład interwencji programu powinien być także wymieniony OP Biogeny.	Litwa i Polska to państwa graniczące ze sobą. W związku z tym niektóre zlewnie rzek mają charakter transgraniczny, podobnie jak obszary podmokłe. OP Biogeny zajmuje się ochroną wód przed zanieczyszczeniami	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano potencjalny wkład programu w realizację OP Biogeny. Treść programu zostanie odpowiednio uzupełniona.

		<p>potrzeb inwestycyjnych oraz komplementarności i synergii z innymi programami i instrumentami finansowania, wniosków wyciągniętych z dotychczasowych doświadczeń oraz strategii makroregionalnych i na rzecz basenów morskich, w przypadku gdy obszar objęty programem w całości lub częściowo uwzględniony został w co najmniej jednej strategii 4. Wkład planowanych interwencji w strategię makroregionalną i dotyczące basenów morskich, zasady horyzontalne oraz inicjatywy UE.</p>			<p>substancjami biogennymi (głównie z rolnictwa i gospodarki ściekowej). Prowadzone były także projekty, w których byli zarówno polscy, jak i litewscy partnerzy (np. Vitautas Magnus University, Institute of Forest Biology and Silviculture czy w ramach Flagship DESIRE OP Biogeny).</p>		
33	Ministerstwo Infrastruktury	1.2. Podsumowanie najistotniejszych wspólnych wyzwań, z	13, tabela 1	Zmiana sformułowania „1. Promowanie dobrostanu środowiskowego”	W języku polskim w odniesieniu do stanu środowiska nie funkcjonuje sformułowanie	Uwaga redakcyjna	Uwaga uwzględniona Obowiązującym dokumentem programowym jest wersja angielska. W związku z powyższym,

	ury	uwzględnieniem różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także nierówności, wspólnych potrzeb inwestycyjnych oraz komplementarności i synergii z innymi programami i instrumentami finansowania, wniosków wyciągniętych z dotychczasowych doświadczeń oraz strategii makroregionalnych i na rzecz basenów morskich, w przypadku gdy obszar objęty programem w całości lub częściowo uwzględniony został w co najmniej jednej strategii 4. Wkład planowanych interwencji w strategię makroregionalną i dotyczące basenów morskich, zasady horyzontalne	na „1. Promowanie zachowania dobrego stanu środowiska”	dobrostan środowiskowy. Proponuje się zastosowanie sformułowania „dobry stan środowiska” w kontekście jego zachowania na skutek proponowanych w dokumencie działań		wersja polska ma charakter pomocniczy. Wprowadzono proponowaną zmianę.
--	-----	---	--	--	--	--

		oraz inicjatywy UE.					
34	Ministerstwo Infrastruktury	1.2. Podsumowanie najistotniejszych wspólnych wyzwań, z uwzględnieniem różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także nierówności, wspólnych potrzeb inwestycyjnych oraz komplementarności i synergii z innymi programami i instrumentami finansowania, wniosków wyciągniętych z dotychczasowych doświadczeń oraz strategii makroregionalnych i na rzecz basenów morskich, w przypadku gdy obszar objęty programem w całości lub częściowo uwzględniony został w co najmniej jednej strategii 4. Wkład planowanych interwencji w	s. 13, tabela 1	Jest: Obszar objęty Programem mógłby wybić się na prowadzenie w zakresie wykorzystania swojej przyrody dla dobra wspólnego, dzięki stosunkowo czystemu powietrzu, wysokiemu poziomowi zalesienia, obszarom chronionym oraz zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców celem współpracy na rzecz ochrony przyrody. Inwestycje powinny podnieść jakość środowiskową zasobów wodnych, przynieść więcej i lepiej utrzymanych terenów zielonych, większą różnorodność biologiczną. Proponuje się: Obszar objęty Programem będzie adresatem działań w zakresie ochrony przyrody i środowiska. Działania będą nakierowane na utrzymanie czystego powietrza, wysokiego poziomu zalesienia, przedmiotów	Walory środowiskowe jako zasób do wykorzystania dla społeczeństwa, jak wskazuje dotychczasowy zapis, nie są działaniami spełniającymi cel szczegółowy, jakim jest Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia. W tej części powinny być działania, które podniosą jakość zasobów środowiska, jak powietrze, woda, gleby. I te zasoby będzie można wykorzystać dla dobra społeczeństwa (sport, rekreacja, zdrowie) w innych celach dokumentu.	Uwaga redakcyjna	Uwaga nieuwzględniona Obowiązującym dokumentem programowym jest wersja angielska. W związku z powyższym, wersja polska ma charakter pomocniczy. Obecne sformułowania w części 1.2. dotyczą opisu stanu faktycznego oraz potencjalnych zmian, które będą wynikiem wdrażania programu.

		strategie makroregionalne i dotyczące basenów morskich, zasady horyzontalne oraz inicjatywy UE.		ochrony na obszarach chronionych oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców celem współpracy na rzecz ochrony przyrody. Inwestycje powinny poprawić i/lub utrzymać dobry stan zasobów wodnych, zwiększyć powierzchnię terenów zielonych oraz wpłynąć na zachowanie różnorodności biologicznej.			
35	Rada Działalności Pożytku Publicznego (RDPP)	-	-	Rada Działalności Pożytku Publicznego, zwana dalej „Radą” pozytywnie opiniuje projekt Programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona
36	RDPP	-	-	Rada wyraża uznanie za wzorową realizację zasady partnerstwa oraz zaangażowanie przedstawicieli Społeczeństwa Obywatelskiego na etapie programowania Programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona
37	RDPP	-	-	Rada zauważa, potrzebę zmniejszenia obciążeń administracyjnych beneficjentów oraz zastosowanie uproszczeń w Programie (w tym dokumentach wdrożeniowych).	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Szczegółowe informacje na temat sposobu zmniejszenia obciążeń administracyjnych będą zawarte w Podręczniku programu
38	RDPP	-	-	Rada zauważa potrzebę pełnego zaliczkowania dla beneficjentów Programu.	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Kwestia ewentualnych płatności zaliczkowych na rzecz beneficjentów będzie przedmiotem konsultacji z partnerami litewskimi i w przypadku pozytywnej decyzji, zostanie ujęta w Podręczniku programu
39	RDPP	-	-	Rada zauważa potrzebę dystrybucji środków funduszu dla mikro / małych projektów.	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona Projekt programu nie zakłada utworzenia funduszu małych projektów, natomiast nie wyklucza

							możliwości ogłaszania naborów dedykowanych mikro/małym projektom. Szczegółowe informacje na ten temat zostaną wskazane w Podręczniku programu na dany nabór wniosków.
40	RDPP	-	-	Należy uwzględnić prace wolontariuszy w dokumentach wdrożeniowych, jako wkład własny do projektu.	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Kwestia podejścia do tematu wkładu własnego będzie przedmiotem konsultacji z partnerami litewskimi i w przypadku pozytywnej decyzji odnośnie wolontariatu, zostanie ujęta w Podręczniku programu
41	RDPP	-	-	Należy uwzględnić możliwość realizacji projektu przez grupy nieformalne oraz tzw. społeczników w obu krajach biorąc pod uwagę liczne przykłady działalności grup nieformalnych i społeczników na płaszczyźnie upowszechniania kultury, tożsamości narodowej czy współpracy transgranicznej.	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Katalog potencjalnych beneficjentów jest ujęty wystarczająco szeroko w projekcie programu. Szczegółowe informacje odnośnie potencjalnych wnioskodawców/beneficjentów będą każdorazowo określone w Podręczniku programu
42	RDPP	-	-	Rada zauważa, że zasady horyzontalne – w tym zasada równości szans i niedyskryminacji czy zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (osobom z niepełnosprawnościami) są bezwzględnie fundamentalne dla Programu, w tym jego programowania i wdrażania. Ze względu na normy wyrażone w Konstytucji RP (między innymi art. 32), unijne i krajowe przepisy antidyskryminacyjne, Konwencję o prawach osób z niepełnosprawnościami, ustawę o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ustawę o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych itp. zasady horyzontalne muszą być bezwzględnie uwzględniane w Programie. Na to wszystko nakłada się perspektywa społeczna i demograficzna Polski, w tym starzejące się społeczeństwo. Wzorem innych programów nowej perspektywy należy dodać do opisu każdego priorytetu rozdział „Działania zapewniające równość, włączenie, niedyskryminację i dostępność”. W tym rozdziale należy odwołać się wprost do zasad horyzontalnych, w tym zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (w tym osobom z niepełnosprawnościami), a także do „Standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027”. Należy także wskazać, że wszystkie projekty muszą być realizowane z uwzględnieniem uniwersalnego projektowania.	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga częściowo uwzględniona Kwestia zapewnienia zgodności z zasadami horyzontalnymi UE, w tym zasadą równości szans i niedyskryminacji czy szeroko rozumianej dostępności zostanie ujęta w dokumentach wdrożeniowych programu np. w Podręczniku programu, dodatkowych, wytycznych i/lub kryteriach wyboru projektów.

				<p>Należy wskazać wymóg dostępności wprost w opisie interwencji szczególnie wrażliwych na dostępność.</p> <p>Należy uwzględnić w opisach interwencji kierowanych do podmiotów prywatnych wymogi dyrektywy dostępnościowej (dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług). Dotyczy to wszystkich działań, których beneficjentami mogą być przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe.</p>			
43	RDPP	-	-	<p>Propozycja treści rozdziału: „Działania zapewniające równość, włączenie, niedyskryminację i dostępność”</p> <p>Działania zapewniające równość, włączenie, niedyskryminację i dostępność</p> <p>[limit znaków 2000, obecnie 1968 znaków]</p> <p>Wdrażanie programu będzie odbywać się zgodnie z regulacjami dotyczącymi równości, włączenia, niedyskryminacji i dostępności, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konstytucją RP, w tym art. 32 i 69, • Rozporządzeniem Ramowym, w tym art. 6, 8, 9, 11, 73 i Załącznikiem III, • Kartą praw podstawowych, • Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, • Konwencją o prawach dziecka, • wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans, niedyskryminacji i dostępności. <p>Wszystkie działania i projekty będą realizowane z uwzględnieniem równości, włączania, niedyskryminacji i dostępności wszystkich osób – bez względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, stan zdrowia lub niepełnosprawność, wiek, miejsce zamieszkania, status ekonomiczny itp.</p> <p>Projekty będą realizowane z uwzględnieniem projektowania uniwersalnego. Dostępność będzie zapewniana przede wszystkim zgodnie z art. 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnościami, Dyrektywą w sprawie wymogów dostępności produktów i usług, ustawą o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ustawą o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych i „Standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027”.</p> <p>Zostanie to odzwierciedlone zarówno w procesie programowania, wdrażania, monitorowania kontroli, informacji i promocji, a także samej realizacji projektów.</p>	-	Uwaga merytoryczna	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Kwestia zapewnienia zgodności z zasadami horyzontalnymi UE, w tym zasadą równości szans i niedyskryminacji czy szeroko rozumianej dostępności zostanie ujęta w dokumentach wdrożeniowych programu np. w Podręczniku programu, dodatkowych, wytycznych i/lub kryteriach wyboru projektów.</p>

				Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane specjalne kryteria wyboru projektów. W przypadku zasady równości szans kobiet i mężczyzn będzie to weryfikacja w oparciu o tak zwany standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności, kryterium to będzie weryfikować, czy planowany do realizacji projekt i jego działania nie dyskryminują nikogo i będą prowadzone zgodnie ze standardami dostępności. Na etapie projektu sposób realizacji tych zasad w praktyce będzie sprawdzany zarówno w procesie monitorowania, jak również ewentualnej kontroli.			
44	MFIPR – DWT	Nazwy priorytetów w wersji polskiej	Cały dokument	Wskazana jest zmiana tłumaczenia nazw priorytetów na język polski zgodnie z brzmieniem: <ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 1. Promowanie dobrego stanu środowiska • Priorytet 2. Promowanie dobrego stanu zdrowia fizycznego i emocjonalnego oraz promowanie dziedzictwa kulturowego • Priorytet 3. Wzmocnienie współpracy lokalnych interesariuszy 	Proponowane tłumaczenie trafniej odzwierciedla zakres interwencji programu	Uwaga redakcyjna do tłumaczenia	Uwaga uwzględniona
45	MF	Tabela 1 pkt 4, kolumna Uzasadnienie wyboru	str. 14	Propozycja przeformułowania ostatniego zdania w akapicie pierwszym: „Rozwój turystyki na obszarze objętym Programem powinien być realizowany z poszanowaniem dziedzictwa i odrębności kulturowej poszczególnych regionów, zasobów naturalnych, wymiaru społecznego oraz bez nastawienia na turystykę masową.”	-	Uwaga merytoryczna	Uwaga uwzględniona
46	MF	Tabela 9, ostatni wiersz	str. 39	W tabeli – jako podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności – wskazano Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Departament Ekonomii i Finansów	Wyjaśnienia wymaga, czy zapis ten oznacza, że całość środków kierowanych przez KE w ramach programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027, będzie przekazywana bezpośrednio stronie Litewskiej. Z projektu wynika, że za „nadzorowanie realizacji Programu odpowiedzialny będzie Komitet Monitorujący Program (KMP), którego utworzenie planowane jest dopiero po przyjęciu samego Programu, i który będzie się składał z przedstawicieli szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego, w tym partnerów społecznych i gospodarczych”. Zasadna jest więc analiza, czy wskazanie jedynie strony Litewskiej jako dystrybutora pozyskanych środków nie rodzi ryzyka powstania nierównoprawnego, faktycznego układu decyzyjnego w ramach KMP.	Uwaga merytoryczna	Uwaga nieuwzględniona Specyfika programów Interreg określa jasno zasady przekazywania płatności na rzecz danego programu z KE wskazując, iż dystrybutorem środków finansowych jest Instytucja Zarządzająca. Wskazanie strony litewskiej jako dystrybutora środków UE nie rodzi ryzyka braku płatności dla polskich beneficjentów czy też nierównowagi w podejmowaniu decyzji w ramach Wspólnego Komitetu Monitorującego (WKM). Dystrybucja środków w ramach programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027 będzie prowadzona za pośrednictwem Instytucji Zarządzającej tego programu, tj. MSW Republiki Litewskiej. WKM stanowi odrębną instytucję

							programu, która podejmuje decyzje w zakresie finansowania projektów a wykonawcą tych decyzji w zakresie dystrybucji środków jest właśnie IZ.
47	MF	3.2 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	s. 32-33	brak informacji o środkach zaplanowanych w ramach współfinansowania krajowego z budżetu państwa. W przedmiotowym dokumencie jest tylko podział wkładu krajowego na publiczny i prywatny	-	Uwaga merytoryczna	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Wzór tabeli nr 8 jak i całego dokumentu programowego został określony przez Komisję Europejską i jest generowany automatycznie w elektronicznym systemie SFC. W związku z powyższym, nie ma możliwości modyfikacji tabeli. Tabela ta obejmuje dane finansowe dotyczące całego programu, zarówno części litewskiej jak i polskiej. Współfinansowanie krajowe wyliczane jest zgodnie z % dofinansowania z EFRR dla programu, bez rozdzielania na publiczne czy prywatne. Ponieważ program nie otrzymuje współfinansowania prywatnego cała kwota umieszczona jest w kolumnie „wkład krajowy publiczny”.</p> <p>Informacja dotycząca polskiego wkładu finansowego w działania objęte Pomocą Techniczną programu będzie zaprezentowana w procedurze przyjęcia programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027 przez KSE.</p>

Załącznik nr 2 - Zestawienie podmiotów do których skierowano projekt

Programu w ramach konsultacji publicznych

- 1) Business Centre Club
- 2) Federacja Przedsiębiorców Polskich
- 3) Konfederacja Lewiatan
- 4) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
- 5) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców
- 6) Związek Rzemiosła Polskiego
- 7) Krajowa Izba Gospodarcza
- 8) Forum Związków Zawodowych
- 9) NSZZ Solidarność
- 10) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
- 11) Izba Pracodawców Polskich
- 12) Krajowe Stowarzyszenie Eksporterzy Rzeczypospolitej Polskiej
- 13) Polska Izba Gospodarcza Importerów, Eksporterów i Kooperacji
- 14) Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”
- 15) Polska Izba Turystyki
- 16) Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
- 17) Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
- 18) Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju
- 19) Fundacja WWF Polska
- 20) Greenpeace Polska
- 21) Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
- 22) Instytut Ekonomii Środowiska
- 23) Instytut Rozwoju Miast i Regionów
- 24) Rada Główna Instytutów Badawczych
- 25) Federacja Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP
- 26) Unia Miasteczek Polskich
- 27) Związek Samorządów Polskich
- 28) Polski Komitet Krajowy Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN)
- 29) Rada Działalności Pożytku Publicznego
- 30) Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
- 31) Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- 32) Stowarzyszenie Polskie Miasta Cittaslow
- 33) Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych
- 34) Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością
- 35) Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie